

lizma socijalnoreformatorskih tendencija svake ruke, sve do danas. Za nas uostalom i nije odlučna sama teorija, već nas zanima njezino držanje prema etici. O tom se pak može reći ovo. Merkantilni je sustav osnivao narodno gospodarstvo na trgovini, zagovarao je opsežan nadzor državne vlasti: država neka nadgleda rudokope, štiti industriju, uredi uvoz i izvoz, a sve tako, da se izvanjska konkurencija spriječi, da po mogućnosti sve ostane u zemlji, da se život iznutra jača i krijepi; zgodnim odredbama o iseljivanju neka se spriječi slabljenje narodne snage gubitkom prema vani, a odredbama o uvozu imala bi se čuvati homogenost naroda, te tim sprečavati unutrašnje trzavice i sporovi, jedinstvenost građanskoga osjećaja i zajedničke pripadnosti. Sve ovo je izraziti jedan oblik državnoga individualizma; po tom se sustavu država ogradjuje u jedan zatvoreni krug, u jedno odlučeno zasebno narodno gospodarstvo, koje će sve svoje potrebe u sebi zadovoljiti, a i sve svoje građane zaposliti. Prema vani istupa ona snažno egoistički, nastojeći da povoljnim trgovačkim svezama istisne druge države i svojim produktima pribavi prodju. Ova neograničena ekspanzivnost prema vani, a zatvorenost prema unutra karakteristična je za svaki egoizam. Tako je eto u narodno-gospodarskom životu bio statuiran princip egoizma kao osnovni motiv. Fiziokratska škola, pa onda industrijalni sistem osobito u teoriji Ad. Smitha su ovaj princip pridržali, samo su ga — u skladu s istodobnim političkim težnjama — odredili u pojedinačno individualističkom pravcu. Političkoj teoriji,